

BADANIE PERCEPCJI SPOŁECZNEJ, ZADOWOLENIA I NASTAWIENIA DO REALIZOWANEGO PROJEKTU – CZ. II

Włodarczyk Renata, Jurczak Tomasz, Kaczkowski Zbigniew

Wprowadzenie

Celem realizowanego od 2010 roku przez Uniwersytet Łódzki we współpracy z MOSiR w Łodzi (reprezentowanym przez UMŁ) oraz Łódzką Spółką Infrastrukturalną projektu EH-REK pn. „Ekohydrologiczna rekultywacja zbiorników rekreacyjnych Arturówek (Łódź) jako modelowe podejście do rekultywacji zbiorników miejskich” jest podjęcie działań zmierzających do poprawy jakości wód w zbiornikach rekreacyjnych w Arturówku poprzez eliminację corocznie pojawiających się zakwitów sinic.

W latach 2010-2011 realizowano w ramach projektu prace mające na celu identyfikację źródeł zanieczyszczeń oraz określenie bilansu dopływu i odpływu zanieczyszczeń do zbiorników w Arturówku. Dane te posłużyły do przygotowania w formie książkowej opracowania pt. „Analizy zagrożeń i szans” oraz stworzenia modelu matematycznego, który ma służyć m.in. urzędnikom i planistom jako narzędzie w zarządzaniu ekosystemami wodnymi w obszarach zurbanizowanych.

W roku 2012 opracowano koncepcję rekultywacji zbiorników w Arturówku, na podstawie której wykonano projekty techniczne, przeprowadzono stosowne uzgodnienia i uzyskano odpowiednie pozwolenia.

W okresie od stycznia do czerwca 2013 roku na podstawie zgromadzonej dokumentacji realizowane zostały prace inwestycyjne obejmujące następujące zadania:

- o adaptacja ekohydrologiczna dwóch zbiorników wodnych zlokalizowanych powyżej zbiorników Arturówek,
- o konstrukcja systemu sedymentacyjno biofiltracyjnego poniżej ulicy Wycieczkowej,
- o adaptacja ekohydrologiczna czaszy zbiornika górnego Arturówek,
- o konstrukcja stref buforowych i mat roślinności pływającej,
- o usuwanie osadów dennych ze zbiornika dolnego i środkowego w Arturówku,
- o montaż 3 stacji monitoringowych.

*Przykłady zrealizowanych inwestycji w ramach projektu EH-REK w zbiornikach w Arturówku
(fot. T. Jurczak, 2013)*

Powyższe działania mają na celu redukcję wielkości zanieczyszczeń zasilających wody w zbiornikach w Arturówku, co w konsekwencji spowodować ma poprawę jakości wody w zbiornikach rekreacyjnych i ograniczenie pojawiania się sinic w okresie lata.

Teren badań

W kwietniu 2013 roku zostały przeprowadzone badania ankietowe na terenie Arturówka. Badanie przeprowadzono wśród osób przebywających w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych w Arturówku oraz miejscach do nich przyległych.

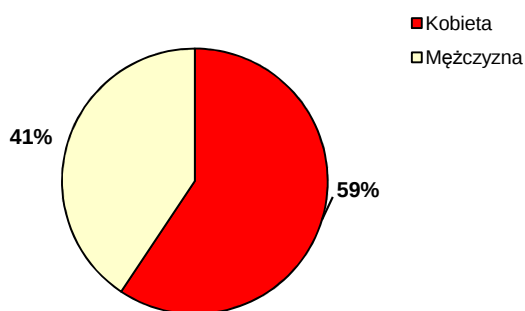
Metodyka badań

Badanie zostało zrealizowane w ramach drugiego etapu badań percepcji społecznej, zadowolenia i nastawienia do projektu. Obejmowało ono osoby odwiedzające zespół zbiorników rekreacyjnych Arturówek. Badanie przeprowadzone zostało w oparciu o stworzony na potrzeby projektu EH-REK kwestionariusz ankiety. Zawiera on 15 pytań,

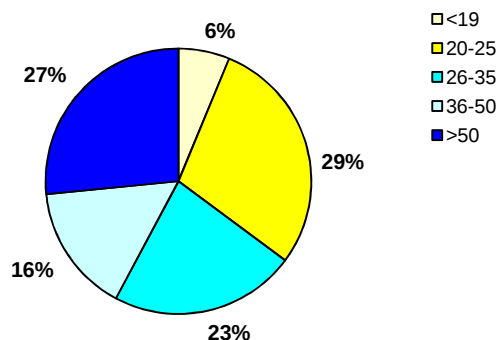
podzielonych na 4 części: cz. A – dane osobowe ankietowanych (pyt. nr 15; wykresy 1-5), cz. B - dostępność terenów zielonych i kąpielisk w Łodzi (pyt. nr 1-3; wykresy 6-8), cz. C – informacje na temat Arturówka (pyt. nr 4-10; wykresy 9-15) i cz. D – informacje na temat projektu EH-REK (pyt. 11-14; wykres 16-17). Udział w badaniu był anonimowy i dobrowolny. W trakcie ankietyzacji respondenci uzyskiwali dodatkowe informacje na temat realizowanego projektu oraz otrzymywali ulotki informacyjne.

Wyniki cz. A – dane osobowe ankietowanych.

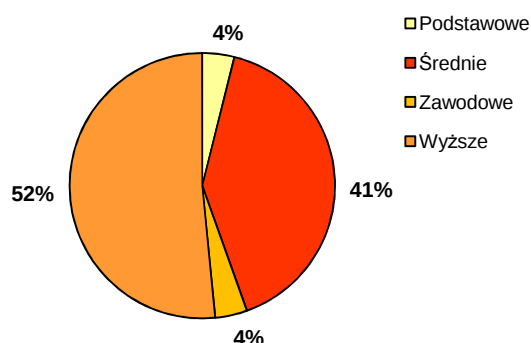
W badaniu wzięło udział 128 osób. Charakterystyka grupy badanej została wykonana w oparciu o płeć, wiek, wykształcenie, stan cywilny oraz liczbę posiadanych dzieci. Wyniki zostały przedstawione poniżej w formie graficznej.

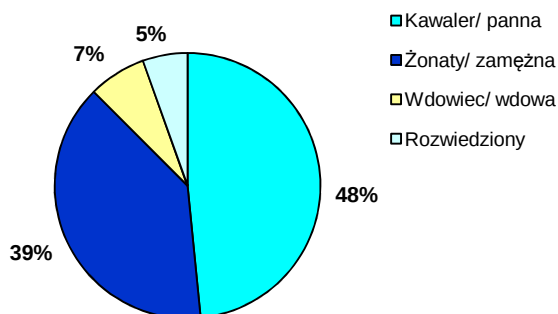
Wykres 1. Płeć

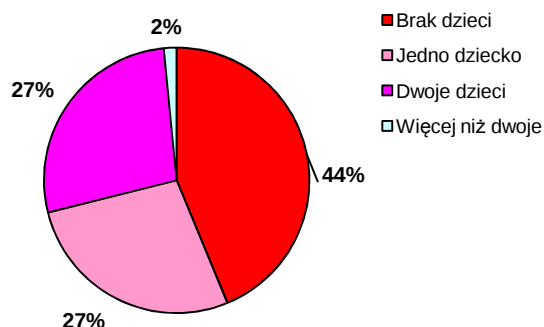
Wykres 2. Wiek

Wykres 3. Wykształcenie

Wykres 4. Stan cywilny

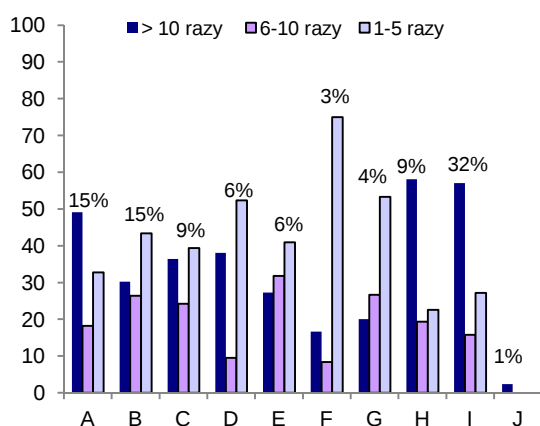

Wykres 5. Liczba dzieci w rodzinie

Ankietę wypełniło 76 kobiet i 52 mężczyzn, co stanowi odpowiednio 59% i 49% badanej grupy osób (wyk.1). Wśród ankietowanych najczęściej osób było w grupie wiekowej 20-25 lat (29%) oraz powyżej 50 roku życia (27%, wyk.2); osób z wyższym wykształceniem (52%, wyk. 3); osób nie pozostających w związku małżeńskim (48%, wyk.4); oraz osób bezdzietnych (44%, wyk.5).

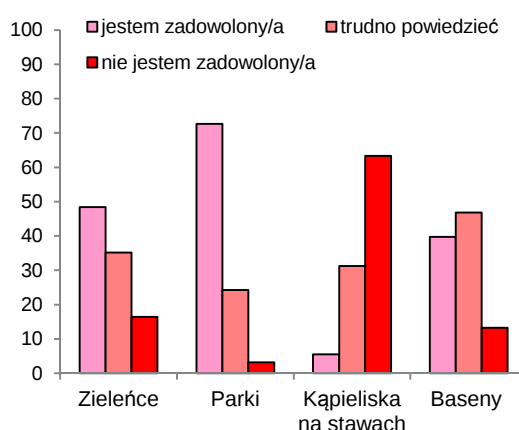
Wyniki cz. B – dostępność terenów zielonych i kąpielisk w Łodzi.

W celu określenia dostępności terenów zielonych i miejsc kąpieliskowych na terenie miasta oraz głównych przyczyn wpływających negatywnie na możliwość korzystania z tych terenów przez Łódzian dokonano analizy wyników trzech z 15 pytań ankiety. Poniżej, na wykresach został przedstawiony procentowy udział odpowiedzi.

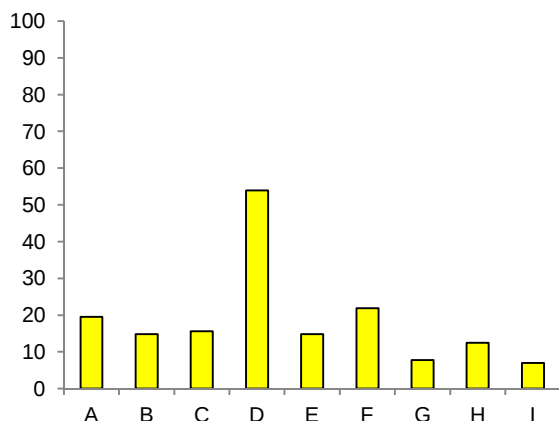

Wykres 6. Które tereny zielone lub kąpieliska w Łodzi odwiedza Pan/Pani i z jaką częstotliwością w roku?

A - Park Mickiewicza (Julianowski),
B - Park Piłsudskiego (Zdrowie)
C - Park Staromiejski (Śledzia), D - Park Źródłiska,
E - Park 3 Maja, F - Park 1 Maja (Stawy Stefańskiego),
G - Park i Stawy Jana, H - Park i Stawy na Młynku,
I - Las Łagiewnicki i Arturówek, J - Inny (lokalny),

Wykres 7. Czy jest Pani/Pan zadowolony z dostępności terenów zielonych i miejsc rekreacyjnych w Łodzi?

Wykres 8. Co Pani/Panu najbardziej przeszkadza podczas korzystania z terenów zielonych lub kąpielisk w Łodzi? (max. 2 odp)

A - Odległość od miejsca zamieszkania, **B** - Duża liczba odwiedzających,
C - Brak dogodnego połączenia,
D - Mała atrakcyjność (zła jakość wód i zieleni, śmieci),
E - Infrastruktura (brak parkingów, placów zabaw, barów),
F - Brak ławek, szlaków pieszych, rowerowych itp.,
G - Brak poczucia bezpieczeństwa, **H** – Inne, **I** - Nic nie utrudnia
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

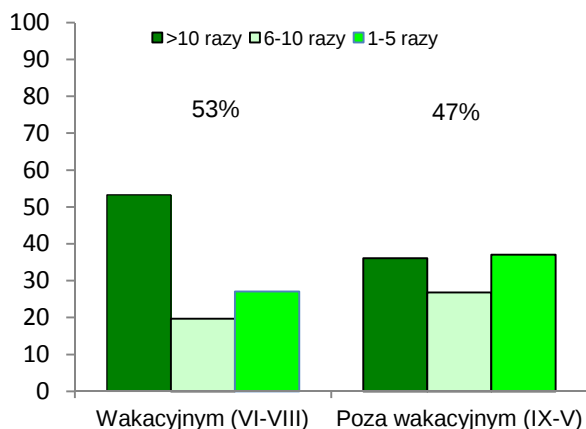
Najczęściej wybieranym miejscem odwiedzin (terenem zielonym lub kąpieliskiem) przez respondentów był Las Łągiwnicki i Arturówek (32%) z czego 57% robi to częściej niż 10 razy w roku. Jako kolejne, najczęściej odwiedzane miejsca, ankietowani wskazywali Park Mickiewicza (15%) oraz Park Piłsudskiego (15%, wyk.6). Należy podkreślić tutaj, że ankiety były rozdawane jedynie na terenie Arturówka, co mogło mieć wpływ na powyższy wynik.

Spośród ankietowanych, prawie $\frac{3}{4}$ badanych osób (73%) jest zadowolonych z dostępności parków w Łodzi. Prawie połowa jest zadowolona z dostępności zieleńców (48%), zaś z basenów co 3 respondent. Zaledwie 5% ankietowanych wskazało zadowolenie z dostępności otwartych, publicznych kąpielisk zlokalizowanych na łódzkich stawach. Uzyskane wyniki ankiet pokazują, że aż **63%** ankietowanych jest niezadowolonych z dostępności miejsc kąpieliskowych w Łodzi (wyk.7). Dodatkowym elementem wartym uwagi są czynniki przeszkadzające w korzystaniu z terenów zielonych. Ponad połowa respondentów (**54%**) wskazuje na małą atrakcyjność tych obszarów, przejawiającą się złą jakością wód i zieleni oraz śmieciami (wyk.8).

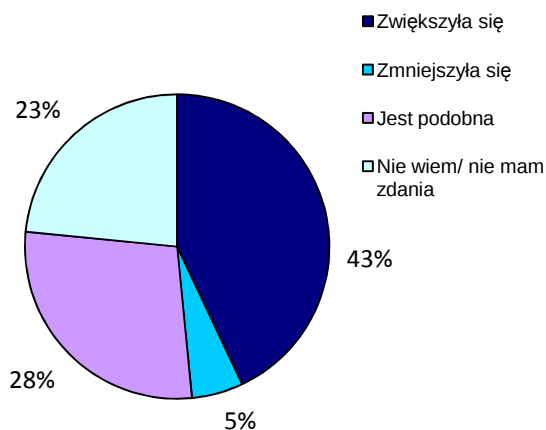
Wyniki cz. C – informacje na temat Arturówka

Dla określenia głównych celów pobytu ankietowanych w Arturówku oraz przyczyn wpływających negatywnie na możliwość korzystania z tego obszaru, dokonano analizy

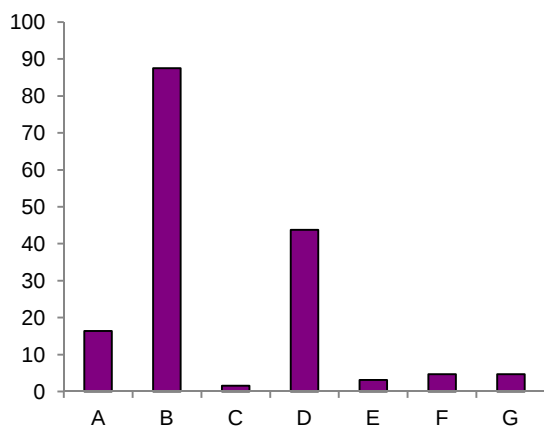
wyników siedmiu pytań ankiet, których procentowy udział odpowiedzi przedstawiono na wykresach poniżej.

Wykres 9. Jak często przebywa Pani/Pan w Arturówku w sezonie wakacyjnym i poza wakacyjnym

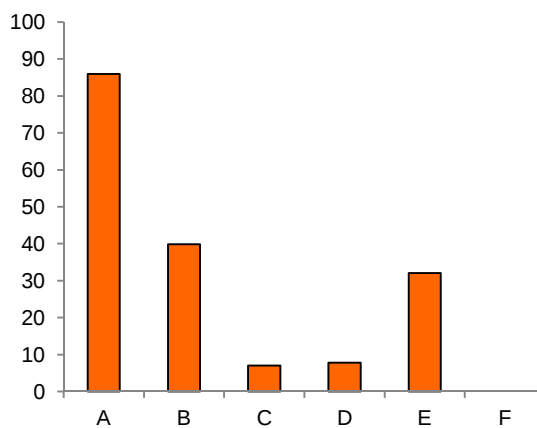

Wykres 10. Liczba osób odwiedzających Arturówek w sezonie letnim, w porównaniu z latami ubiegłymi

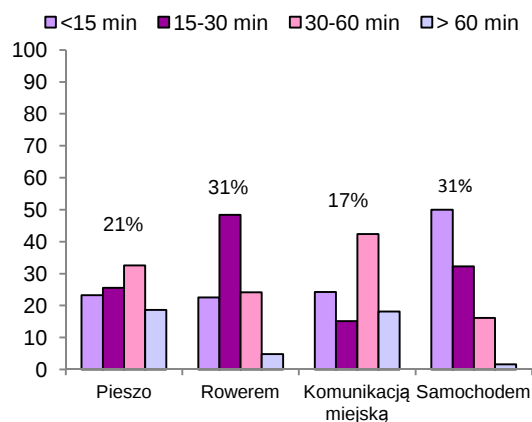
Wykres 11. Jaki jest cel Pani/Pana wizyty w Arturówku? (max. 2 odp)

A - Kąpiel w stawie lub odpoczynek na plaży,
B - Spotkanie towarzyskie, spacer,
C - Łowienie ryb,
D - Sporty wodne, zimowe, jazdy konne, bieganie, rower,
E - Wypoczynek w ośrodku, F - Dydaktyka, G – Inne
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

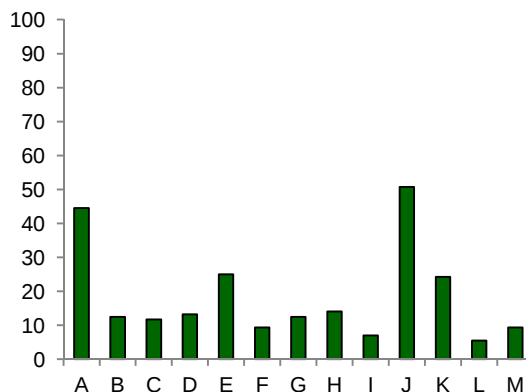

Wykres 12. Jaką funkcję Pani/Pana zdaniem pełni dla Łódzian Arturówek? (max. 2 odp)

A - Rekreacyjno-zdrowotną (odpoczynek i sport),
B - Estetyczno-przyrodniczą (piękno krajobrazu),
C - Dydaktyczno-wychowawczą (edukacyjną),
D - Kulturową (wycieczki krajoznawcze),
E - Społeczną (spotkania towarzyskie), F – Inną
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

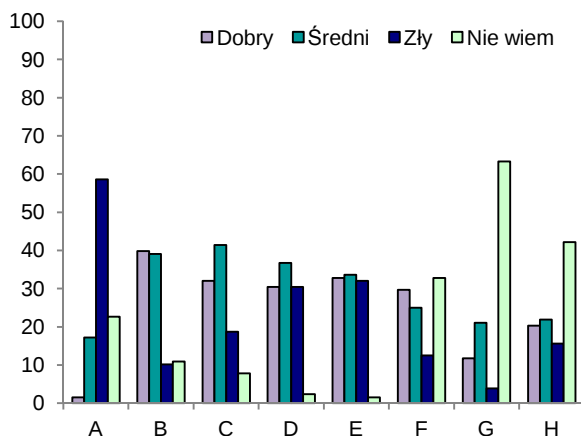
Wykres 13. W jaki sposób dostaje się Pani/ Pan na teren Arturówka i ile czasu (w minutach) to zajmuje?

Wykres 14. Czego brakuje Pani/Panu w Arturówku? (max. 3 odp)

A - Ławki i zadaszenia, B - Klomby kwiatowe, C - leśne szlaki, D - Brukowane alejki, E - Wieża widokowa, F - Roślinność wodna, G - Place zabaw, H - Zjeżdżalnie wodne, I - Fontanny, J - Czyste kąpielisko, K - Kawiarnie/ bary, L - Ścieżki dydaktyczne, M - Inne

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną

Wykres 15. Proszę dokonać oceny poszczególnych komponentów na terenie Arturówka:

A - Czystość wody w kąpielisku, B - Różnorodność roślin, C - Różnorodność zwierząt, D - Ilość ścieżek i ławek, E - Dostępność koszy na śmieci, F - Jakość/ czystość placów zabaw, G - Stan kajaków/ rowerów wodnych, H - Dostępność boisk/ kortów

W okresie wakacyjnym (VI-VIII), zespół zbiorników rekreacyjnych Arturówek w Łodzi, jest odwiedzany przez osoby ankietowane częściej niż poza sezonem wakacyjnym (odpowiednio **53%** i 47%). Co druga osoba przebywająca w Arturówku w sezonie wakacyjnym oraz co trzecia w sezonie powakacyjnym wskazują na częstotliwość swoich

odwiedzin powyżej 10 razy (wyk. 9). Wyniki podkreślają dużą istotność dostępności miejsca kąpieliskowego dla Łódzian w Arturówku w okresie letnim.

Prawie **90%** respondentów uznało spotkanie towarzyskie i spacer za główny cel ich pobytu na terenie Arturówka. Około 45% ankietowanych wskazało możliwość uprawiania sportów (sporty wodne, zimowe, jazdy konne, bieganie, jazda rowerem), a tylko **16%** wskazało kąpiel w stawie lub odpoczynek na plaży jako nadrzędny cel ich wizyty w Arturówku (wyk.11).

Jako jedną z najważniejszych funkcji pełnionych przez Arturówek aż **86%** badanych wskazało funkcję rekreacyjno-zdrowotną (odpoczynek i sport). Kolejne ważne funkcje dla respondentów to funkcja estetyczno-przyrodnicza Arturówka (piękno krajobrazu) – 40%, oraz funkcja społeczna (spotkania towarzyskie) – 30%. Obecnie 7% odpowiedzi wskazują na istotność funkcji dydaktycznej (wyk.12).

Ponadto, prawie połowa ankietowanych (43%) twierdzi, że liczba osób odwiedzających Arturówek w sezonie letnim zwiększyła się, w porównaniu z latami ubiegłymi, co świadczy o wzroście atrakcyjności tego miejsca (wyk.10).

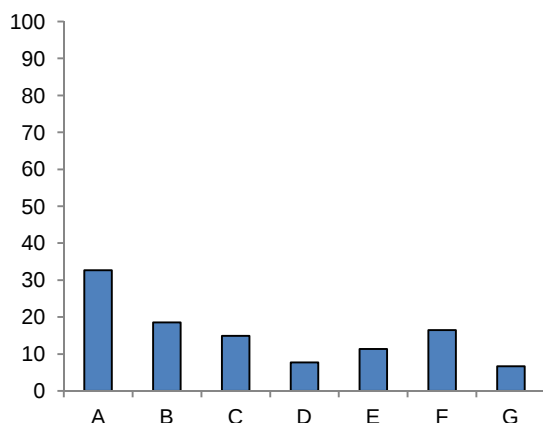
Spośród ankietowanych 31% dostaje się do Arturówka rowerem oraz autem, a z kolei 21% pieszo. Zaledwie **17%** ankietowanych w celu transportu do Arturówka i Lasu Łagiewnickiego korzysta z miejskiego środka transportu, a co piątemu respondentowi zajmuje to więcej niż godzinę. Taki udział procentowy sugeruje niską dostępność miejsca wypoczynkowego dla osób nie posiadających własnego środka transportu oraz niedogodne połączenie komunikacyjne z miastem.

Prawie **60%** respondentów uznało czystość wody w kąpielisku za zdecydowanie złą. 32% zwraca uwagę na niewystarczającą ilość koszy na śmieci oraz 30% na ilość ławek i ścieżek. Zaledwie 2% ankietowanych uważa jakość wody na kąpielisku za dobrą. Dodatkowo ponad 50% ankietowanych podkreśla brak czystego kąpieliska jako jedną z najważniejszych przeszkód napotykanych w Arturówku. Podobny poziom odpowiedzi występuje w przypadku dostępności ławek i zadaszeń (45%, wyk.15).

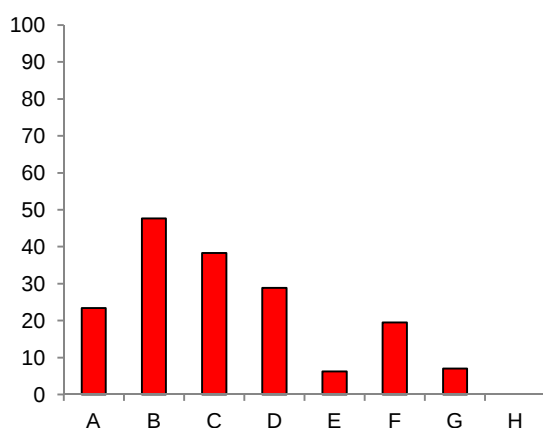
Wyniki cz. D – informacje na temat projektu EH-REK

Około 40% ankietowanych słyszało przed wypełnieniem ankiety o projekcie EH-REK. Po otrzymaniu ulotki dotyczącej projektu, 70% ankietowanych wskazało najciekawsze planowane w ramach projektu inwestycje mające na celu poprawę jakości wód. Wśród nich podawane były najczęściej: usuwanie osadów dennych ze zbiorników (19%) oraz stacje monitoringowe zlokalizowane poniżej i powyżej zbiorników Arturówek i tworzenie stref

buforowych woda-łąd (po 15%, wyk.16). Obecnie większość ankietowanych (97%) nie korzystała jeszcze ze strony internetowej projektu EH-REK.

Wykres 16. Która z inwestycji planowanych/zrealizowanych na terenie Arturówka wydaje się Pani/Panu najciekawsza? (max. 2 odp)
A - Nic mi nie wiadomo na ten temat,
B - Usuwanie osadów dennych ze zbiorników,
C - Tworzenie stref roślinności pomiędzy wodą a łądem
D - System sedymentacyjno-biofiltacyjny zlokalizowany poniżej ulicy Wycieczkowej
E - Biogeochemiczna rekonstrukcja zbiornika górnego Arturówek i zbiorników UŁ zlokalizowanych przy ulicy Rogowskiej,
F - Stacje monitoringowe zlokalizowane poniżej i powyżej zbiorników Arturówek,
G - Ścieżki dydaktyczne.
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Wykres 17. Jakie widzi Pani/ Pan korzyści dla Łodzi z realizacji projektu EH-REK finansowanego ze środków UE? (max. 2 odp)
A - Nic mi nie wiadomo na ten temat,
B - Poprawa jakości wody w zbiornikach Arturówek i rzece Bzurze,
C - Poprawa estetyki otoczenia w miejscach realizacji inwestycji,
D - Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego dla osób korzystających rekreacyjnie ze zbiorników,
E - Działania edukacyjne i szkoleniowe,
F - Korzyść finansowa i promocja miasta,
G - Możliwość zastosowania podobnych rozwiązań dla innych zbiorników w mieście,
H - Inne
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać

Obecnie co trzeci respondent (**33%**) twierdzi, że nie posiada wiedzy jakie korzyści dla miasta może przynieść realizacja projektu EH-REK. Prawie połowa ankietowanych uznała poprawę jakości wody w zbiornikach oraz rzece Bzurze (**47%**) za największą korzyść wynikającą z realizacji projektu na terenie Arturówka. Respondenci zwracali również uwagę na możliwość poprawy estetyki otoczenia (**38%**) oraz zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego dla osób korzystających rekreacyjnie ze zbiorników (**29%**, wyk.17). Zarówno jakość wody jak i estetyka oraz bezpieczeństwo stanowią dla ankietowanych istotny element związany z ich pobytem na terenie Arturówka.

Wnioski

1. Ponad połowa ankietowanych posiadających dzieci oceniła dostępność publicznych kąpielisk zlokalizowanych na łódzkich stawach za niezadowalającą, a te które istnieją ze względu na złą jakość wód nie spełniają ich oczekiwań.
2. Spośród wszystkich ankietowanych odwiedzających Arturówek częściej niż 10 razy w sezonie letnim, ponad 54% to mieszkańcy Bałut; podobnie w przypadku okresu poza wakacyjnego, gdzie 46% odwiedzających pochodzi z Bałut. Dzielnica ta położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie Arturówka i w swoim otoczeniu nie posiada innego tak dużego i atrakcyjnego terenu zielonego z kąpieliskiem.
3. Aż 60% ankietowanych przebywających w Arturówku w innym celu niż kąpiel i odpoczynek na plaży uważa jakość wody w kąpielisku za złą.
4. Zaledwie 7% respondentów dostrzega możliwość edukacji i dydaktyki związanej z Arturówkiem.

Analiza porównawcza wyników ankiet z lat 2010 i 2013

Wyniki cz. A – dane osób ankietowanych

W porównaniu z I etapem badań w ankietyzacji wzięło udział więcej osób w wieku 20-25 (z 13% do 29%), mniej w wieku 26-35 (z 31% do 23%) oraz 36-50 (z 22% do 16%). Zwiększył się udział osób z wykształceniem wyższym (z 37% do 52%) kosztem osób z wykształceniem zawodowym (z 15% do 4%).

Wyniki cz. B – dostępność terenów zielonych i kąpielisk w Łodzi.

Wyniki ankiet wskazują na wzrost liczby respondentów zadowolonych z dostępności zieleńców (z 27% na 48%), basenów (z 36% na 40%) oraz parków (z 29% na 73%). Jednakże zauważono również spadek liczby respondentów zadowolonych z dostępności kąpielisk na stawach z 12% do zaledwie 5%. Wartym odnotowania jest zmniejszenie liczby respondentów wskazujących na małą atrakcyjność obszarów zielonych lub kąpielisk (z 67% na 54%).

Wyniki cz. C – informacje na temat Arturówka

W porównaniu z rokiem 2010 nastąpił wzrost liczby respondentów odwiedzających zespół zbiorników rekreacyjnych Arturówek poza sezonem wakacyjnym z 43% na 47%, kosztem odwiedzin w sezonie wakacyjnym (spadek z 57% na 53%).

W roku 2013 wzrosła liczba respondentów wskazujących jako główny cel ich pobytu na terenie Arturówka spotkania towarzyskie i spacer (z 70% na 90%) oraz możliwość uprawiania sportów (z 36% na 45%). Wyniki ankiet wskazują na zmniejszenie liczby ankietowanych (z 43% na 16%) uznających kąpiel w stawie lub odpoczynek na plaży jako główny cel ich pobytu na terenie Arturówka.

Wyniki ankiet wskazały na zwiększenie znaczenia dla respondentów funkcji dydaktyczno-wychowawczej pełnionej przez obszar Arturówka (z 1% na 7%). Podobnie, jak w pierwszym etapie badań za najważniejszą funkcję uznano rekreacyjno-zdrowotną.

W badaniu przeprowadzonym w 2013 roku, wzrosła liczba respondentów (z 34% na 43%) uważających, że nastąpiło zwiększenie liczby osób odwiedzających Arturówek w sezonie letnim. Dodatkowo, coraz mniej osób uważa, że zmniejszyła się liczba osób odwiedzających Arturówek w sezonie letnim (z 16% na 5%).

Wyniki ankiet pokazały spadek liczby respondentów uważających czystość wody w kąpielisku za zdecydowanie złą (z 70% na 59%) oraz uległa zmniejszeniu liczba respondentów uznających ilość koszy na śmieci za wystarczającą (z 42% na 32%) oraz ławek i ścieżek (z 37% na 30%).

Wyniki cz. D – informacje na temat projektu EH-REK

Wyniki ankiet wykazały również, iż w trakcie realizacji projektu EH-REK zauważono zwiększenie liczby ankietowanych (z 20% na 40%) posiadających wiedzę na temat działań realizowanych w ramach projektu.